

dr Marek Adamczewski, dr Jan Chańko

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ODDZIAŁU ŁÓDZKIEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO ZA OKRES OD 31 V 2000 DO 11 VI 2003 R.

Sprawy organizacyjne

Na dzień 31 maja 2000 r. Oddział Łódzki Polskiego Towarzystwa Historycznego liczył 233 członków, natomiast na dzień 11 czerwca 2003 r. liczy 259 członków, zatem przybyło 26 członków. Zmiany w liczebności Oddziału Łódzkiego PTH wyniknęły z trzech powodów:

- weryfikacji przeprowadzonej przez Koło w Piotrkowie Trybunalskim – do listy członków Oddziału dopisano 23 członków Koła Piotrkowskiego¹
- przyjęć nowych członków Oddziału Łódzkiego – łącznie 19 osób (2000 – 7 osób; 2001 – 4 osoby; 2002 – 3; 2003 – 5)
- śmierci członków Oddziału – o okresie trwania kadencji zmarło 16 członków Oddziału².

W dniu 31 maja 2000 r. na Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym członków OŁ PTH wybrano nowe władze Oddziału. Prezesem Oddziału został **prof. dr hab. Stefan Pytlas**, do Zarządu – poza Prezesem – weszło 16 osób: Marek Adamczewski, Julian Baranowski, Teresa Bednarowicz, Jan Chańko, Konrad Czernielewski, Tadeusz Grabarczyk, Maciej Janik, Maria Nartonowicz-Kot, Rafał Stobiecki, Jan Szymczak, Tomasz Toborek, Jan Tomczak, Edward Wiśniewski, Krzysztof Woźniak, Hanka Żerek-Kleszcz. W dniu 8 listopada 2000 r. do Zarządu dokooptowany został Tomasz Pietras, któremu powierzono funkcje zastępcy sekretarza.

Zarząd OŁ PTH wyłonił prezydium, do którego oprócz Prezesa weszli: Wiceprezes d/s Organizacyjnych – **dr Jan Chańko**; Wiceprezes d/s Wydawniczych - Redaktor „Rocznika Łódzkiego” – **prof. dr habil. Edward Wiśniewski**; Skarbnik Oddziału – **dr Tadeusz Grabarczyk**; Zastępca Skarbnika – **dr Witold Jarno**; Sekretarz Oddziału – **dr Marek Adamczewski**; Zastępca Sekretarza – **mgr Tomasz Pietras**; Sekretarz Redakcji „Rocznika Łódzkiego” – **dr habil. Maria Nartonowicz-Kot** oraz odpowiedzialny za finanse Oddziału – **mgr Jan Tomczak**

Dwaj członkowie Zarządu OŁ PTH pełnią funkcje w Zarządzie Głównym PTH. Prof. Jan Szymczak w nowym składzie Zarządu Głównego objął funkcję Wiceprezesa Zarządu Głównego PTH, a prof. Stefan Pytlas został zastępcą Sekretarza Generalnego PTH

Komisję Rewizyjną w okresie sprawozdawczym tworzyli: przewodniczący Bogusław Rakowski oraz członkowie: członkowie Andrzej Dyło, Janusz Frenkiel, Jarosław Kita, Maciej Wilmański

Podczas Walnego Zebrania Sprawozdawczo-Wyborczego OŁ PTH wybrano delegatów na Walne Zgromadzenie PTH – delegatami zostali: Teresa Bednarowicz, Jan Chańko, Konrad Czernielewski, Maciej Janik, Maria Nartonowicz-Kot, Stefan Pytlas, Bogusław Rakowski, Jan Szymczak, Alicja Szymczakowa, Edward Wiśniewski, Hanka Żerek-Kleszcz.

¹ Pismo M. Dutkiewicza z 2000 r.

² Stanisław Baran, Alina Barszczewska-Krupa, Zygmunt Goliat, Tadeusz Horbacz, Juliana Janczak, Stefan Jener, Alojzy Matyniak, Czesław Ogórek, Ryszard Rosin, Włodzimierz Rudź, Michał Szałowski, Jadwiga Włodarczyk, Jerzy Włodarczyk, Antoni Woskowski, Helena Brodowska, Marian Witek.

W minionej kadencji Zarząd OŁ PTH zbierał się 11 razy (2000 – 2; 2001 – 3; 2002 – 3; 2003 – 3). Problematyka posiedzeń Zarządu obejmowała sprawy wydawnicze, naukowe oraz organizacyjne. W sprawach wydawniczych omawiano:

- zasady funkcjonowania i finansowania „Rocznika Łódzkiego”, w tym problem ograniczenia nakładu „Rocznika...”,
- współpracę z prof. J. Śmiałowskim, autorem pracy o Wojciechu Lange, wydanej pod egidą OŁ PTH,
- przygotowania do druku „Zeszytów Wiejskich”, t. III-VI. Tom VI poświęcony został pamięci prof. J. Janczaka,
- wyniki rozmów, prowadzonych z władzami samorządowymi Główna, Sieradza i Świnic Warckich w sprawie monografii tychże miejscowości.

Wśród spraw naukowych omawiano przede wszystkim:

- kalendarz i tematykę odczytów plenarnych,
- terminy i tematykę sesji naukowych oraz spotkań środowiskowych, organizowanych pod patronatem OŁ PTH lub przy współudziale OŁ PTH.

W zakresie spraw organizacyjnych zajmowano się przede wszystkim:

- przyjęciami i skreśleniami członków,
- treścią rocznych sprawozdań przedkładanych Zarządowi Głównemu PTH,
- wysokością składek członkowskich i problemami związanymi z terminowym ich regulowaniem,
- kolportażem i przechowywaniem wydawnictw OŁ PTH
- działalnością kół terenowych, problemami kontaktów organizacyjnych i współpracy naukowej.

Działalność naukowa

W okresie sprawozdawczym odbyło się 11 odczytów plenarnych w siedzibie Oddziału i 3 poza siedzibą Oddziału (załącznik 1). Oddział uczestniczył w organizacji dwóch sesji naukowych i był współorganizatorem spotkania środowiskowego (załącznik 2). Oczywiście w wykazie odczytów wygłoszonych przez członków OŁ PTH znalazły się wyłącznie te, które zostały zgłoszone przez Autorów do Prezydium Oddziału i wykaz ten, jak można sądzić, nie w pełni oddaje stopień aktywności naukowej środowiska historyków będących członkami PTH.

Działalność wydawnicza

Na działalność wydawniczą Oddziału złożyły się periodyczne publikacje własne (wydawane wraz z Archiwum Państwowym w Łodzi), tj. „Rocznik Łódzki” i prace opublikowane we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami. Łącznie w okresie sprawozdawczym opublikowano (wydawnictwa własne): cztery tomy „Rocznika Łódzkiego” i dwie monografie. Koło w Tomaszowie Mazowieckim opublikowało czwarty już zeszyt *Tomaszowskiego słownika biograficznego*. Ponadto Oddział był współwydawcą (wraz z Interdyscyplinarnym Zespołem Badań Wsi UŁ) czterech tomów „Zeszytów Wiejskich”. Wykaz publikacji własnych i przygotowanych we współpracy zawiera załącznik nr 3.

W okresie sprawozdawczym władze samorządowe Główna, Sieradza i Świnic Warckich zawiesiły rozmowy w sprawie opublikowania monografii tychże miejscowości.

Olimpiady i konkursy

Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż jedynie Okręgowy Komitet Olimpiady Historycznej w sposób konsekwentny i pełny – w formie sprawozdań przedkładanych Zarządowi – dokumentuje swoją działalność.

W okresie sprawozdawczym odbyły się: XXVII. (2000/2001), XXVIII. (2001/2002) i XXIX. (2002/2003) Olimpiady Historyczne – zorganizowane przez Komitet Okręgowy Olimpiady Historycznej w Łodzi. Komitetowi przewodniczyli kolejno: prof. dr hab. Stanisław Marian Zajączkowski i prof. dr hab. Stefan Pytlas³.

Zawody II stopnia XXVII Olimpiady Historycznej (okręgowe) odbyły się w dniach 18, 26-27 stycznia 2001 r. w gmachu IH UŁ. Na podstawie wyników eliminacji Jury zgłosiło 11 uczniów, których zaproponowało Komitetowi Głównemu Olimpiady Historycznej w Toruniu, jako kandydatów do eliminacji 3 stopnia (centralnych). Komitet Główny po przeprowadzeniu weryfikacji prac pisemnych II etapu zakwalifikował do eliminacji centralnych 8 uczniów. Eliminacje centralne odbyły się w dniach 23-27 marca 2001 r. w Gdańsku Jelitkowie. Spośród 8 uczniów zakwalifikowanych do zawodów centralnych 4 z nich zostało laureatami (Marcin Adamiak XXIV LO Łódź, Ewa Jaskólska I LO Piotrków Tryb., Piotr Matusiak II LO Zduńska Wola, Dominik Wilmański LO w Poddębicach), natomiast 4 pozostałe osoby otrzymały oceny pozytywne i uzyskały tytuł finalisty.

W ramach XXVII Olimpiady Historycznej został przeprowadzony konkurs *Parlamentaryzm w Polsce. Sytuacja prawna jednostki i grup społecznych od przywilejów do nowożytnych konstytucji polskich*, do którego na etapie okręgowym przystąpiło 107 uczniów. Po egzaminie testowym do etapu centralnego zakwalifikowały się dwie osoby (Piotr Hałada XXXI LO Łódź i Tomasz Ozimek I LO Piotrków Tryb.) Wymienieni w zawodach centralnych otrzymali najwyższe oceny, zarówno z pracy pisemnej jak i egzaminu ustnego, uzyskując tytuł laureata uprawniający do przyjęcia na studia prawnicze bez egzaminu wstępnego.

Zawody II stopnia XXVIII Olimpiady Historycznej (okręgowe) odbyły się w dniach 12, 18-19 stycznia 2002 r. w gmachu IH UŁ. Na podstawie wyników eliminacji Jury zgłosiło 12 uczniów, których zaproponowało Komitetowi Głównemu Olimpiady Historycznej w Toruniu, jako kandydatów do eliminacji III stopnia (centralnych). Komitet Główny po przeprowadzeniu weryfikacji prac pisemnych II etapu zakwalifikował do eliminacji centralnych 10 uczniów. Eliminacje centralne odbyły się w dniach 22-26 marca 2002 r. w Gdańsku Jelitkowie. Spośród 10 uczniów zakwalifikowanych do zawodów centralnych 3 zostało laureatami (Dominika Białkowska I LO w Piotrkowie Trybunalskim, Aleksandra Grabarska VI LO w Piotrkowie Trybunalskim i Piotr Wiąckiewicz I LO w Pabianicach), natomiast pozostałe osoby (Małgorzata Kot I LO Łódź, Bartosz Kaczorowski XXXI LO Łódź, Barbara Lach XXI LO Łódź, Magdalena Nowicka XXXI LO Łódź, Rafał Szymczak I LO w Kutnie) otrzymały oceny pozytywne i uzyskały tytuł finalisty.

W ramach XVIII. Olimpiady Historycznej został przeprowadzony konkurs *Parlamentaryzm w Polsce* na temat: *Mniejszości wyznaniowe i etniczne na ziemiach polskich. Sytuacja prawna i ustrojowa*, do którego przystąpiło 41 uczniów. Po egzaminie testowym do etapu centralnego zakwalifikował się 1 uczeń (Błażej Cecota I LO w Piotrkowie Trybunalskim). Wymieniony w zawodach centralnych uzyskał tytuł laureata uprawniający do przyjęcia na studia prawnicze bez egzaminu wstępnego.

Zawody II stopnia XXIX. Olimpiady Historycznej (okręgowe) odbyły się w dniach 12, 17-18 stycznia 2002 r. w gmachu IH UŁ. Na podstawie wyników eliminacji Jury zgłosiło 11 uczniów, których zaproponowało Komitetowi Głównemu Olimpiady Historycznej w To-

---

³ W skład Okręgowego Komitetu Olimpiady Historycznej w latach 2000-2003 wchodził: prof. dr hab. S. M. Zajączkowski – przewodniczący, mgr J. Tomczak – sekretarz, prof. dr hab. J. Szymczak, prof. dr hab. K. Badziak, prof. dr hab. S. Pytlas, dr E. Trzczińska, dr M. Nartonowicz-Kot, dr K. Jedynakiewicz, dr P. Krupeczyński, dr T. Grabarczyk. W 2003 r. funkcję przewodniczącego Okręgowego Komitetu Olimpiady Historycznej pełnił prof. dr hab. S. Pytlas, a prof. dr hab. S. M. Zajączkowski pełnił funkcję członka Komitetu.

runiu, jako kandydatów do eliminacji III stopnia (centralnych). Komitet Główny po przeprowadzeniu weryfikacji prac pisemnych II etapu zakwalifikował do eliminacji centralnych 11 uczniów.

Eliminacje centralne odbyły się w dniach 11-15 kwietnia 2003 r. w Gdańsku Jelitkowie. Spośród 11 uczniów zakwalifikowanych do zawodów centralnych 4 zostało laureatami (Piotr Bartkiewicz – I LO Radomsko, Michał Bleszyński – II LO w Tomaszowie Mazowieckim, Jakub Bonowicz – I LO Piotrków Trybunalski, Ewa Wiśniewska – XV LO w Łodzi), natomiast 4 osoby (Paulina Drewniak – I LO w Sieradzu, Małgorzata Kot – I LO w Łodzi, Jan Przeor – I LO w Sieradzu, Piotr Wolniewicz – I LO w Sieradzu) otrzymały oceny pozytywne i uzyskały tytuł finalisty.

W ramach XXIX Olimpiady Historycznej został przeprowadzony konkurs *Parlamentaryzm w Polsce* na temat: *Pozycja głowy państwa w ustroju państwa polskiego*, do którego przystąpiło 72 uczniów. Po egzaminie testowym do etapu centralnego zakwalifikowało się 4 uczniu. Tytuł laureata zawodów centralnych, uprawniający do przyjęcia na studia prawnicze bez egzaminu wstępnego uzyskał uczeń I LO w Bełchatowie – Artur Fraj⁴

Działalność kół terenowych i sekcji

W ramach OŁ PTH istnieją Koła Terenowe w: Pabianicach, Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu, Tomaszowie Mazowieckim oraz Sekcja Dydaktyczna. Sprawozdania (szczątkowe) zarząd otrzymał z Piotrkowa Trybunalskiego (2000 r., obejmujące głównie dokonania z członków Koła z 1999 i początków 2000 r.) i Tomaszowa Mazowieckiego (2001 r.). Na podstawie materiałów nadsyłanych przez Koła odtworzyć można jedynie zarys działalności Koła Tomaszowskiego w 2001 r.

Koło w Tomaszowie Mazowieckim kierowane przez mgr Jerzego Wojniłowicza doprowadziło w 2001 r. do opublikowania czwartego zeszytu *Tomaszowskiego słownika biograficznego*, a sekretarz Koła Andrzej Kędziński, kustosz muzeum w Tomaszowie opublikował dwie broszury z serii wydawniczej *Bohaterowie bitewnych szlaków*. Ponadto Andrzej Kędziński wygłosił w Nadarzynie odczyt na temat działalności hr. Tomasza Ostrowskiego. Jerzy Wojniłowicz był autorem kilku artykułów i notatek w „Gazecie Łódzkiej” i artykułu „Roczniku Łódzkim”. Koło aktywnie współpracuje z miejscowym Związkiem Piłsudczyków przy rekonstrukcji Pomnika Poległych Legionistów. Członkowie Koła współpracują z Komitetem Opieki nad Grobami Zasłużonych Tomaszowian.

Współpraca z instytucjami i organizacjami

OŁ PTH stale współpracuje z władzami UŁ różnego szczebla. Największe znaczenie ma współdziałanie z władzami Wydziału Filozoficzno-Historycznego i z władzami Instytutu Historii. Oddział bowiem uzyskuje wsparcie materiałowe i organizacyjne dla swych poczynań ze strony wymienionych instytucji. W IH mieści się siedziba Zarządu i w jego salach odbywają się posiedzenia naukowe, zaś kierownictwo Biblioteki IH UŁ umożliwia przechowywanie wydawnictw Oddziału.

Oddział Łódzki PTH utrzymuje bliskie kontakty z Dyrekcją Archiwum Państwowego w Łodzi i jego oddziałami terenowymi – Archiwum jest współwydawcą „Rocznika Łódzkiego”.

Ponadto nasz Oddział w różnym stopniu współpracuje z organizacjami, instytucjami i urzędami administracyjnymi, samorządowymi i społecznymi z obszaru województwa łódzkiego wśród których wymienić trzeba:

---

⁴ Wykaz laureatów i finalistów XXVII-XXIX Olimpiad Historycznych – załącznik 4.

- władze Uniwersytetu Łódzkiego
- Wojewoda Łódzki
- Urząd Marszałkowski w Łodzi
- Prezydent Miasta Łodzi
- Wydział Edukacji Urzędu Miasta Łodzi
- władze gminne i powiatowe Główna, Sieradza, Piotrkowa Trybunalskiego, Łasku, Zduńskiej Woli, Zgierza, Świnic Warckich
- muzea historyczne i regionalne Łodzi, Łęczycy, Pabianic, Sieradza, Tomaszowa Mazowieckiego,
- Towarzystwa Przyjaciół i Miłośników Aleksandra Łódzkiego, Łodzi, Pabianic, Uniejowa, Zgierza,
- Towarzystwa Naukowe Łodzi, Łęczycy (Płockie Towarzystwo Naukowe Oddział w Łęczycy), Kalisza, Płocka
- władze oświatowe Łodzi, Piotrkowa, Płocka, Sieradza i Skierniewic
- Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Łodzi
- Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego
- Związek Nauczycielstwa Polskiego
- Instytut Pamięci Narodowej

Załącznik 1**Odczyty zorganizowane przez OŁ PTH lub wygłoszone przez członków OŁ PTH**

Rok 2000

prof. dr hab. J. Śmiałowski, *Dzieje jednego awansu - Wojciech Lange*
 mgr J. Wojniłowicz, *Osoby z rejonu tomaszowskiego w obozach NKWD w Kozielski, Ostaszku i Starobielsku* – Tomaszów Mazowiecki

Rok 2001

dr T. Bogalecki, *19 stycznia 1945 r. w Łodzi. Fakty i kontrowersje*
 dr T. Toborek, *Obraz Częstochowy początku XX wieku w „Gońcu Częstochowskim”*
 dr J. Kita, dr hab. R. Stobiecki, *„Słownik biograficzny historyków łódzkich” – spotkanie autorskie*
 prof. dr hab. K. Śreniowska, *Z dziejów konspiracji lwowskich 1939-1941*
 dr T. Grabarczyk, *Od stryczka po stos. Z dziejów kary śmierci w Polsce do XVI wieku*
 prof. dr hab. A. Głowacki, dr M. Dutkiewicz, *Wyniki najnowszych badań dotyczące losów Polaków w ZSRR w latach 1939-1956* – Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi
 mgr A. Kędzierski, *Hrabia Tomasz Ostrowski* – Nadarzyn

Rok 2002

mgr T. Pietras, *Jan Muskata – biskup krakowski i polityk. Z dziejów zjednoczenia Polski na przełomie XIII i XIV wieku*
 Tamas Katona, *Ambasador Republiki Węgierskiej w Polsce, Węgierska Wiosna Ludów*
 mgr Z. Onufrzak, *Konspiracje młodzieżowe w Łodzi w latach 1948-1954*

Rok 2003

dr hab. M. Nartonowicz-Kot, *Socjaliści polscy w życiu politycznym i społecznym*
 dr J. Chańko *Kochać czy nienawidzić? Testy z historii*

Załącznik 2
Sesje naukowe i spotkania środowiskowe

Rok 2000

Sesja popularnonaukowa *Z dziejów NSZZ „Solidarność” Ziemi Łódzkiej*

Rok 2002

Dokonywanie łódzkiego środowiska historycznego w XX wieku, współorganizator – Instytut Historii Uniwersytetu Łódzkiego

Rok 2003

Spotkanie środowiskowe poświęcone pamięci prof. Juliana K. Janczaka (w 2. rocznicę śmierci)

Załącznik 3**Wydawnictwa OŁ PTH (własne i opublikowane we współpracy)**

„Rocznik Łódzki”, t. XLVI, 2000

„Rocznik Łódzki”, t. XLVII, 2000

„Rocznik Łódzki”, t. XLVIII, 2001 [druk 2002]

„Rocznik Łódzki”, t. XLIX, 2002 [druk 2002]

Z dziejów NSZZ „Solidarność” Ziemi Łódzkiej. Materiały sesji popularnonaukowej,
pod red. J. Chańko, Łódź 2000, s. 199.

J. Smiałowski, *Wojciech Lange (1783-1830). Dzieje jednego awansu*, Łódź 2000, ss.
198.

Współpraca z Interdyscyplinarnym Zespołem Badań Wsi UŁ

„Zeszyty Wiejskie”, t. III, 2001

„Zeszyty Wiejskie”, t. IV

„Zeszyty Wiejskie”, t. V

„Zeszyty Wiejskie”, t. VI, 2002 (druk 2003)

Wydawnictwo Koła w Tomaszowie Mazowieckim przy współpracy z Archiwum i
Muzem w Tomaszowie Mazowieckim

Tomaszowski słownik biograficzny, z. 4, Tomaszów 2001

Załącznik 4

Laureaci i finaliści XXVII-XXIX Olimpiad Historycznych z województwa łódzkiego:

Olimpiada Historyczna	Laureaci (L) i finaliści (F)	Nazwa szkoły	Nauczyciel prowadzący
XXVII	Marcin Adamiak (L)	XXIV LO w Łodzi	mgr Andrzej Jaśniński
	Ewa Jaskólska (L)	I LO w Piotrkowie Trybunalskim	mgr Janusz Błaszczyk
	Piotr Matusiak (L)	II LO w Zduńskiej Woli	mgr Mieczysław Mikołajczyk
	Dominik Wilmański (L)	LO w Poddębicach	mgr Andrzej Cieślak
	Piotr Jegiera (F)	XXVI LO w Łodzi	
	Andrzej Raźniak (F)	II LO w Piotrkowie Trybunalskim	
	Piotra Rękawka (F)	III LO w Piotrkowie Trybunalskim	
	Marcin Witkowski (F)	LO w Wieluniu	
XXVIII	Dominika Białkowska (L)	I LO w Piotrkowie Trybunalskim	mgr Piotr Grelowski
	Aleksandra Grabarska (L)	VI LO w Piotrkowie Trybunalskim	mgr Mirosław Myśliwy
	Piotr Wiąckiewicz (L)	I LO w Pabianicach	mgr Ireneusz Polit
	Bartosz Kaczorowski (F)	XXXI LO w Łodzi	
	Małgorzata Kot (F)	I LO w Łodzi	
	Barbara Lach (F)	XXI LO w Łodzi	
	Magdalena Nowicka (F)	XXXI LO w Łodzi	
	Rafał Szymczak (F)	I LO w Kutnie	
XXIX	Piotr Bartkiewicz (L)	I LO w Radomsku	mgr Alina Gogół-Siniarska
	Michał Bleszyński (L)	II LO w Tomaszowie Mazowieckim	mgr Wiesława Chałubińska
	Jakub Bonowicz (L)	I LO w Piotrkowie Trybunalskim	mgr Janusz Błaszczyk
	Ewa Wiśniewska (L)	XV LO w Łodzi	mgr Maria J. Piórkowska-Ponczek
	Paulina Drewniak (F)	I LO w Sieradzu	
	Małgorzata Kot (F)	I LO w Łodzi	
	Jan Przeor (F)	I LO w Sieradzu	
	Piotr Wolniewicz (F)	I LO w Sieradzu	